

FÉJA GÉZA, A VIHARSAROK ÍRÓJA

Féja Géza 1900. december 19-én, a Felvidéken született, a Léva melletti Szentjánospusztán. Régi köznemesi család sarja, gyökerei visszavezetnek a XIII. századig, a Rák nemzetségig. Egyik őse a vértanú Kuruc Féja Dávid, Thököly regnálása idején Kassa főbírája. Féja Géza katolikus, ám kuruc-protestáns szemlélet ad irányt cselekedeteinek.

Híres szociográfiája, a *Viharsarok* 1937-ben jelent meg az Athenaeumnál, a Magyarország felfedezése sorozatban. Békés, Csanád és Csongrád megye elszegényedett népéről, elmaradt szociális viszonyairól tudósít. Az erős társadalmi tagozódást, nyomort, kiszolgáltatottságot feltáró, dokumentumértékű könyvét döbbenetes fényképek, szociofotók egészítik ki. A *Viharsarok* szókimondásának per lett a következménye. A budapesti királyi büntetőtörvényszék 1937. október 14-én tartott főtárgyalásának jegyzőkönyvét a Márciusi Front jelentette meg. A bíróság bűnösnek találta Féja Gézát osztály elleni izgatásban, és sajtó útján elkövetett, a magyar állam és magyar nemzet megbecsülése ellen irányuló vétségben. A könyvét elkobozták, a szerzőt öt hónap fogházbüntetésre ítélték.

1937. március 15-én Budapesten, a Nemzeti Múzeum lépcsőjén, a Márciusi Front zászlóbontásánál Zilahy Lajos, Féja Géza és Kovács Imre az ötezer fős ellenzéki demonstráció szónoka. A német veszedelemmel bátran szembenéző Féja Géza gyújtó beszéde lezárásakor válaszolt a magyar ifjúság két útját: „Beérheti a magyar feudalizmus és kapitalizmus morzsáival, de csinálhat történelmet is.” Kovács Imre felolvasta a demokratikus átalakulást követelő 12 pontot, köztük a pánszláv és pángermán hódító törekvésekkel szembehelyezkedő tizenkettediket a Duna-völgyi öncélúság kívánalmával. A Márciusi Front egy bő esztendőn keresztül jól szervezett, progresszív szellemi mozgalom volt. Féja Géza a Márciusi Front egyik választott vezetőjeként mindvégig részt vett a közös küzdelemben. Ha úgy hozta a sors, ismét bíróság elé állt.

Legjelentősebb művei közé tartozik háromkötetes irodalomtörténete, *A régi magyarság, a Felvilágosodástól a sötétedésig* és a *Nagy vállalkozások kora*. Mindhárom a negyvenes évek első felében, Püski Sándor *Magyar Élet Kiadójánál* jelent meg. Féja műve Szerb Antal *Magyar irodalomtörténetével* egyenrangú vállalkozás. Szerb Antal az európai hatást keresi és mutatja ki literatúránk századaiban. Féja Géza az ellenkezőjét kutatja, fontosnak tartja keleti gyökereinket, a közép-európai népek irodalmaival való kölcsönhatást és mindazt, ami eredendően magyar. A két eltérő szemlélet nem kizárja, hanem kiegészíti egymást.

Féja Géza 1945-ben a szellemi (és a politikai) élet nyilvánosságából kiszorult. Békéscsabán népkönyvtári örként megszervezte a városi könyvtárat. Sokat tett a felperzselt főúri kastélyok ritka könyveinek megmentéséért.

Az 1956-os forradalom kitörését követően beszédet mondott a szabad békéscsabai rádióban: „A Duna völgyében csoda történt 1956. október 31-én, Budapesten, a Vajdahunyadvár udvarán részt vett a Nemzeti Parasztpárt (Petőfi Párt) újjáalakuló közgyűlésén. Beválasztották a Petőfi Párt Szellemi Irányító Testületébe és megbízták az *Új Magyarország* szerkesztésével.

1957-től ismét megjelentek művei, köztük a *Bölcsődal* szülőföldjéről, Léváról. Az irodalmi életbe való beilleszkedését hátráltatja az MSZMP KB 1958-as, népi írókkal szembeni elmarasztaló állásfoglalása. Újabb könyve, a *Szabadcsapat* a népi mozgalom belső kritikáját adja. A magyar függetlenségi hagyományokhoz műveiben mindvégig hű maradt. Görgy és Kossuth képzelt vitájáról szóló remek regénye, a *Visegrádi esték* legszebb, legmaradandóbb szépirodalmi alkotása.

1978. augusztus 14-én a Kútvölgyi kórházban, megbékélten fejezte be küzdelmes életét. Írói és szociográfiai munkájának minden értéke a Magyar Örökség része.

Dr. Medvigy Endre